

OLLERUPKURSUS 2017

webudgave

FAGLIGHED
FORDYBELSE
NY VIDEN
INSPIRATION

3.-7. APRIL

DEN FRIE LÆRERSKOLE

Svendborgvej 15, Ollerup
5762 Vester Skerninge
www.dfl-ollerup.dk

VELKOMMEN TIL WEB-UDGAVEN AF OLLERUPKURSUS 2017

Ollerupkurset har eksisteret siden 1976. Den frie Lærerskole har i alle årene dannet rammen om dette unikke faglige kursusforløb og udviklet det i takt med tidens krav til skolen, lærerne og undervisningen. Kendetegnende for Ollerupkurset er velbegrundede faglige kurser, kvalitet, fordybelse, ny viden og inspiration.

OLLERUPKURSETS FORMÅL ER

- At udbyde en alsidig vifte af velbegrundede faglige kurser med høj kvalitet i indholdet og i formidlingen,
- At være et frit mødested for ansatte fra forskellige skoleformer og institutioner,
- At fremme den levende dialog og stillingtagen til aktuelle pædagogiske, didaktiske, skolepolitiske, kulturelle og eksistentielle spørgsmål.

OLLERUPKURSET HENVENDER SIG TIL

Lærere, ledere, pædagoger og andre interesserede med tilknytning til friskoler og alle øvrige private grundskoler, efterskoler, Frie Fagskoler, højskoler, produktionsskoler, landbrugsskoler, danske skoler i Sydslesvig, folkeskolen samt ansatte med tilknytning til de frie skoler i de nordiske lande.

KOSTSKOLEKULTUREN

De fleste kursusdeltagere bor på Den frie Lærerskole i kursusugen. Det lader sig gøre, fordi de lærerstuderende fra 1. årg. og 2. årg. er i 3-ugers praktik i den periode, hvor der er Ollerupkursus. Derudover råder Den frie Lærerskole over både enkelt- og dobbeltværelser i kursusafdelingen.

Udover et varieret fagligt udbud, venter der kursusdeltagerne en række kulturelle arrangementer med musik, morgensamlinger, sang, debat og cafeliv.

KURSUSUGEN

Der er ankomst og indkvartering mandag den 3. april mellem kl. 9.00 -10.00 og afrejse fredag den 7. april kl. 11.00 efter et fælles arrangement: **ANNE FRANK'S DAGBOG**. Se nærmere beskrivelse på side 4-5. Før afrejsen er der et let traktement.

VEDR. PRAKTIKANTER

Den frie Lærerskoles praktikantordning er ikke længere en del af Ollerupkurset.

Skoler der alligevel ønsker en praktikant skal træffe aftale med Lærerskolen (telefon 62241066 eller mail: tkk@dfi-ollerup.dk) senest d. 25. november 2016.

PROGRAM FOR ANKOMSTDAGEN

MANDAG DEN 3. APRIL

- Kl. 09.00-10.00 Ankomst og indkvartering. Morgenkaffe med brød
- Kl. 10.10 Kort velkomst og præsentation af underviserne. Fordeling på formiddagshold
- Kl. 10.45-12.15 Undervisning på formiddagsholdene
- Kl. 12.30 Middag
- Kl. 13.30-15.00 Undervisning på formiddagshold
- Kl. 14.05-15.30 Eftermiddagsservering
Præsentation af undervisere
Fordeling på eftermiddagshold
- Kl. 15.30-17.45 Undervisning på eftermiddagshold
- Kl. 18.15 Aftenbuffet
- 19.30-20.15: Undervisning på eftermiddagshold
- 20.30-21.15: Kaffe, te, kage i spisesalen. Sang og musikalske indslag

DAGSRYTME TIRSDAG, ONSDAG, TORSDAG OG FREDAG

- Kl. 07.25 Morgenmad
- Kl. 08.10 "Ved dagens begyndelse"
- Kl. 08.45-12.15. Undervisning. Pause 10.45
- Kl. 12.30 Middag
- Kl. 13.30-17.00 Undervisning. Pause 15.30
- Kl. 17.15 Mulighed for idræt, gåture mv. Cafeerne åbner. 4. årgang
- Kl. 18.15 Aftensmad

AFTENARRANGEMENTER I OLLERUPKURSUSUGEN

Efter aftenarrangementer åbner diverse cafemiljøer tilrettelagt af 4.årgang.

Mandag den 3. april:

Kl. 19.30-20.15 Undervisning på eftermiddagshold

Kl. 20.30 Kaffe, te, kage i spisesalen
Sang og musikalske indslag

Tirsdag den 4. april:

Kl. 19.30-21.00 Mulighed for at vælge blandt forskellige fagtilbud.
Præsenteres på Ollerupkurset.

Onsdag den 5. april kl. 19.30:

Fællesarrangement er under planlægning.

Torsdag den 6. april kl. 19.00:

Festmiddag i spisesalen.

Fredag den 7.april

Kl. 7.30 Morgenmad

Kl. 8.30 "Ved dagens begyndelse".
Tema: Hvad kan kunsten og poesien bidrage til?

Kl. 9.15-11.00 ANNE FRANK'S DAGBOG

ANNE FRANK'S DAGBOG J. S. BACH/KLEZMER

ANNE FRANKS'S DAGBOG er en af de mest læste bøger i verden, og et af de vigtigste vidnesbyrd om udslettelsen af Europas jøder under Anden Verdenskrig. Anne Frank er under jorden på flugt fra nazisterne. I august 1944 blev familiens gemmested afsløret. Hun blev deporteret og døde i Bergen-Belsen tre måneder før hun ville være fyldt 16, og blot en måned før koncentrationslejren blev befriet af britiske tropper. Den stemme, der møder læseren i dagbogen, er en livlig, klarsynet og selvstændig ung pige med egne problemer, længsler, drømme og håb. Det er i dagbogen, som om hun vidste, at hendes ord skulle genlyde langt efter hendes egen fysiske udslettelse.

I koncertens udvalgte tekstafsnit, møder vi en både jublende og fortvivlet ANNE. Tilsvarende har de musikstykker – koraler af J.S.Bach og traditionelle klezmernumre -både jubelen og fortvivlelsen i sig! Otto Frank, Annes far, den eneste overlevende, var den første der læste hendes dagbog, tilbage i Amsterdam. Nis Bank-Mikkelsen læser Dagbogen som var han den første. KLEZMERMUSIKKEN var jødernes musik og trøst i Østeuropa før 2.verdenskrig og som sådan skæbneforbundet med jødernes historie. Koncertens to musikere tager udgangspunkt i den gamle opfordring: at gøre musikken til en ordløs sang, en musik der har gjort sig fri af ordene, og som blot jubler og græder.

I Johann Sebastians Bach's kirkemusikalske værker til brug ved den protestantiske gudstjeneste er koralen helt central. En række af disse koraler spilles i koncerten.

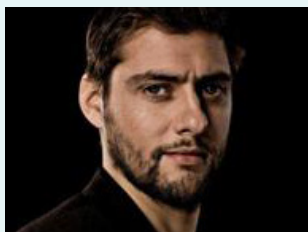
NIS BANK-MIKKELSEN

Suveræn bibeloplæser. Omvandrende blanding af "Aladdin", Bellmann og Rytter.

JENS SCHOU

Soloklarinettist med en særlig svaghed for klezmermusikkens melankoli og livsglæde.

ANDERS SINGH VESTERDAHL

Fantastisk harmonikaspieler, med verdensmusik som sit speciale. Selv verdensformat. Centralt medlem af The Middle East Peace Orchestra.

KURSUSBESKRIVELSER

På Ollerupkurset kan du vælge én ud af fem tilgange

A **B** **C** **D** **E**

A		KURSUSOVERSKRIFTER OG UNDERVISERE	
	FORMIDDAG		EFTERMIDDAG
1	Giv eleverne en tanke - Inspiration til matematikundervisningen <i>Bent Lindhardt og Mikael Skånstrøm</i>	1	Fysik og kemiundervisning med hverdagsmaterialer <i>Martin Søgaard</i>
2	"Fortællekunst - mundtlighed i klasseværelset" <i>Kari Brinch</i>	2	Procesdrama - drama som æstetisk læreproces <i>Astrid Guldhammer</i>
3	Maleri - Ideer til børns møde med kunst <i>Jane Susanne Andersen</i>	3	Eksp eksperimenterende tekstilfarvning med naturens farvestoffer <i>Anne Marie Nielsen</i>
4	På opdagelse i didaktikken <i>Carl August Jantzen</i>	4	Klæd dine elever på til fremtiden - Læringsteknologi til fremme af det 21. århundredes kompetencer <i>Jakob Steensig og Søren Rasmussen</i>
5	Godt lederskab <i>Ole Pedersen</i>	5	Innovation og almendannelse <i>Morten Ziethen og Karin Skjøth</i>
6	Leg, sang, dans og spil for indskolingen og mellemtrinnet <i>Kirsten Juul Seidenfaden og Manner Peschcke-Køedt</i>	6	Glad i bolden <i>Thor Mårtensson</i>
7	Træarbejde, vilje og form <i>Frank Egholm</i>	7	Autofiktivt skrivekursus <i>Lone Kramer</i>
B	På rejse i et grænseland: Et heldagskursus hvor der indgår studiebesøg hos mindretalsgrupper i Sydslesvig. <i>Claus Jørn Jensen, Jonas Callesen og Alexander Von Oettingen, m.fl.</i>		
C	Togetherness, motivation and democracy in schools <i>Course leader: John Mason</i>		
D	Skoleudvikling: I enten formiddags- eller eftermiddagsmodulerne er der skoleudvikling med udgangspunkt i egen skole. Der udover vælges ét fag.		
E	Forskningslaboratoriet: Centrale temaer og aktuelle udfordringer til de frie skoleformer. Ny viden og forståelser af de frie skoler.		

På de følgende sider kan du læse undervisernes beskrivelser af det faglige indhold.

FORMIDDAGSFAG

1. GIV ELEVERNE EN TANKE – INSPIRATION TIL MATEMATIKUNDERVISNINGEN

Vi har tilrettelagt en palet af forskellige sider af matematikundervisningen, som vi gerne vil dele med jer - gennem diskussion, aktiviteter, undersøgelser på baggrund af oplæg fra os. Vi vil på kurset komme rundt i de forskellige faglige områder og arbejde med aktiviteter som kan øge elevernes motivationen for læring af centrale matematiske begreber - fra de yngste til de ældste klasser.

På kurset vil vi arbejde med:

- Hvad matematik er for et fag i dag i skolen – og hvordan de matematiske kompetencer kan indgå i undervisningen på forskellige klassetrin.

- Hvordan undervisningen i matematik kan gøres mere undersøgende og anvendelsesorienteret,
- Hvordan der kan arbejdes med matematik udenfor klasselokalet og
- Hvorfor har nogle elever har vanskeligheder i matematik - herunder vil vi berøre fænomenerne talblindhed og misopfattelser hos eleverne.

Undervisere: Bent Lindhardt

Lektor i matematik fra læreruddannelsen i Holbæk.

Mikael Skånstrøm

Lektor i matematik, VIAUC.

2. "FORTÆLLEKUNST - MUNDTLIGHED I KLASSEVÆRELSET"

Vil du gerne lære at fortælle historier, så dine lyttere glemmer tid og sted? Og vil du gerne bruge fortællekunst i din undervisning? Så kan du starte med dette kursus.

I en blanding af teori og praktiske øvelser ser vi på, hvordan man bygger en historie op: Elementerne, dramaturgi og plot. Vi arbejder med tilstedeværelse og improvisation og fokuserer på fortællingens form. Kurset handler også om det sanselige billedsprog, som binder den gode fortælling sammen. Du får redskaber til at fortælle i billeder, så dine tilhørere levende kan se dem for sig.

Vi sætter fokus på fortælle teknik (bl.a. kropssprog, stemme, pauser), og du får individuelle tips til, hvordan din historie kan

fortælles endnu bedre. Vi undersøger, hvordan du som fortæller kan forholde dig til rummet og til dit publikum. Undervejs åbnes der for den didaktiske værktøjskasse, og deltagerne bliver præsenteret for øvelser, som kan bruges i undervisningen.

Forberedelse: Du skal medbringe en historie, som du gerne vil fortælle. Varighed max. 5 min.

Max. deltagertal: 16

Underviser: Kari Brinch

Har fortalt historier for tusindevis af børn og voksne og har mange års erfaring inden for storytelling, formidling og performance. Kari er indehaver af firmaet Storytale og formand for landsforeningen "Fortællere i Danmark" (FIDA).

3. **MALERI** **IDEER TIL BØRNS MØDE MED KUNST**

Kunst inviterer mennesket ind i nye verdner, og den forbinder sig med menneskets iboende lyst til at lege. Kunst kan stille spørgsmål til de store ting i livet, og den er en måde at kommunikere på.

På kurset vil vi tage afsæt i kunstværker, der netop kan sætte gang i fantasien og de store spørgsmål, og vi vil både tage udgangspunkt i samtidskunst og værker fra kunsthistorien.

Vi skal afprøve klassiske teknikker, men også arbejde med mere eksperimenterende, legende og finurlige udtryk.

Dagen vil begynde med mindre opvarmningsøvelser, hvorefter vi fortsætter med en længerevarende opgave, som giver redskaber til nye måder at tilegne sig kunstneriske discipliner som farvelærer, iagttagelsestegning og parafraiser (en

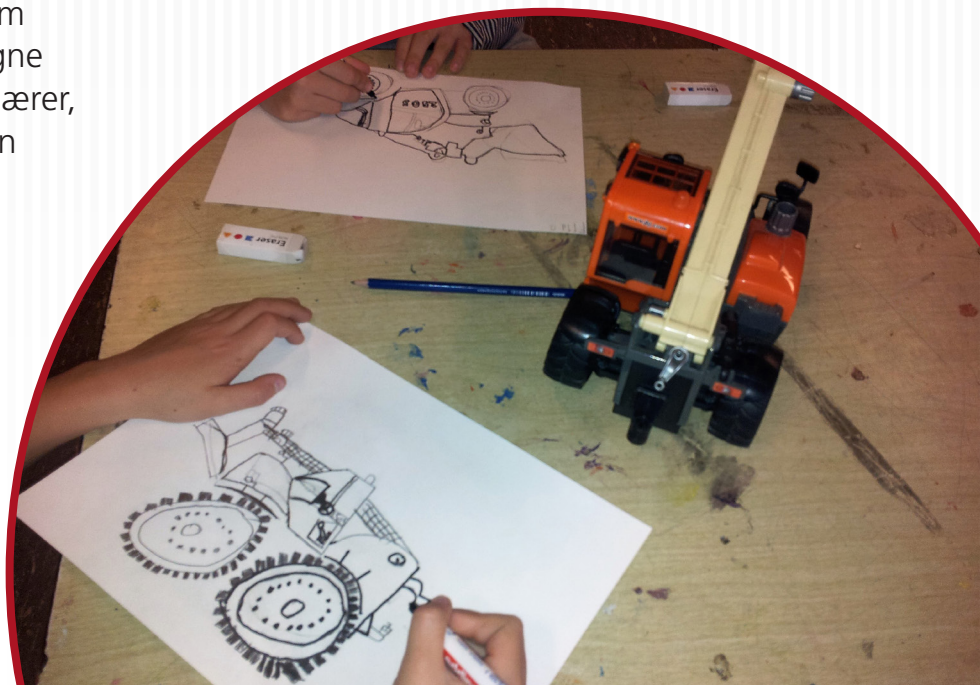
parafrase er en billedlig fortolkning af en anden kunstners værk).

Der gives ideer til konkrete forløb, teknikker og arbejdsmetoder, så I får et materiale med hjem, der kan bruges direkte som inspiration til undervisning i billedkunst og til tværfaglige forløb.

Max. 16 kursister.

Underviser: Jane Susanne Andersen
Billedkunstner og billedskolelærer.

Meddelelse til deltagerne på dette hold:
Ekstra udgifter til materialer beløber sig til ca. 300 kr.

4. PÅ OPDAGELSE I DIDAKTIKKEN

Formål

Kurset har til formål at give deltagerne nye didaktiske perspektiver og inspiration til arbejdet med undervisning og undervisningsplanlægning og henvender sig til lærere, der føler de har brug for et fagligt "brush up" i forhold til deres didaktiske kompetencer.

Beskrivelse

Kurset tager deltagerne med på opdagelse i didaktikkens verden.

Didaktik er, i forhold til undervisning, et centralt begreb man som lærer og underviser hører og måske selv bruger næsten dagligt. Det er dog samtidig også et begreb, der ofte er svært at forklare med få ord. Måske fordi det til skiftende tider og i forskellige sammenhænge har været defineret på mange forskellige måder. Vi går igennem kurset på opdagelse i didaktikkens verden for at få anskueliggjort begrebet og for at få greb om ordet "didaktik".

Derudover kigger vi mere konkret på, hvordan didaktik som fag og som værktøj kan give læreren nye perspektiver på egen praksis. Vi ser på, hvordan man som lærer gennem didaktisk strukturering får nye redskaber til at gøre arbejdet mere målrettet i den konkrete undervisning – også når det gælder arbejdet med abstrakte begreber som dannelse, inklusion, undervisningsdifferentiering mm.

Indhold

- Det snævre og det brede didaktikbegreb...?
- Dannelsesdidaktik og mål/middel didaktik
- Hvad er almendidaktik – og hvad er fagdidaktik?
- Didaktiske perspektiver og didaktiske modeller
- Inklusion og undervisningsdifferentiering
- Arbejde med egne undervisningsplaner

Underviser: Carl August Jantzen

Cand. mag i pædagogik og seminarielærer ved Den frie Lærerskole

5. **GODT LEDERSKAB** **- ET KURSUS OM LEDELSE TIL DIG SOM** **OVERVEJER AT TAGE LEDERSKABET PÅ DIG**

Der er brug for ledere til de frie skoler, og der bliver brug for at udvikle lederskabet de kommende år. Vi vil derfor forsøge at hjælpe til med at skabe en afklaring af, hvorvidt du er på vej mod en lederstilling.

Kurset om Godt Lederskab henvender sig til alle, som er nysgerrige på at tale om ledelse og har lyst til at sætte sig selv på spil i dette perspektiv, hvad enten du overvejer at blive leder, eller du lige er blevet leder.

Vi vil arbejde med, hvad vil det sige at være leder, og hvad det er en leder laver, som andre ikke gør.

Igennem oplæg, samtaler, cases, essays, mv., vil vi se på lederskabet ud fra såvel det personlige- som det organisatoriske og professionelle perspektiv.

På kurset vil vi se på lederskabet ud fra:

Den personlige udfordring:

- Hvorfor vælge at blive leder?
- Når ledere skal motivere medarbejdere, hvad motiverer så ledere?
- Lederfortællinger fra de frie skolers tradition
- Ledelse og etik
- Lederen som sprogskeber
- Personaleledelse

Organisation:

- Ledelsesret
- Management eller/og leadership
- Værdibaseret ledelse
- Ledelsesfilosofi og Teori U
- Administrativ ledelse

Ledelse som profession:

- Kommunikation og motivation
- Ledelse i konflikt og modstand
- Netværk og udvikling
- Medarbejdersamtaler og udvikling
- Pædagogisk ledelse

På kurset vil vi gennem erfaringer med ledelse arbejde med holdninger til ledelse og søge at behandle spørgsmål og myter om ledelse gennem samtaler, oplæg, drøftelser, cases, essays m.v.

Vi forvente at du møder med et åbent sind og lyst til at lade dig udfordre sammen med andre, som deler din nysgerrighed.

Underviser: Ole Pedersen

Forstander, Den frie Lærerskole

6. LEG, SANG, DANS OG SPIL FOR INDSKOLINGEN OG MELLEMLTRINET

Vi har delt undervisningen således, at **Kirsten Juul Seidenfaden** underviser mandag og tirsdag. **Manner Peschcke-Køedt** underviser onsdag og torsdag. Undervisningens indhold har vi koordineret, så der er en god sammenhæng i forløbet. Du møder altså både indskolingen og mellemtrinnet.

Vores fælles tilgang til undervisningen

Musiklærerens opgave er at skabe rammerne og muligheden for en kropslig og legende musikundervisning, så den giver mening for børnene. Derfor er det vigtigt at du, som voksen, har lyst til at lege og indgå i fællesskabet både som forbillede og ligeværdig legekammerat. Men tro ikke at legen tager fokus fra musikken, som jo er det, der binder det hele sammen og grunden til, vi er samlet.

Til undervisningen i kursusugen vil vi bede dig om at medbringe legelyst og behageligt tøj.

Musik og leg i indskolingen

Leg er børnenes eget projekt. I legen kan børn overskride grænser og erobre nye muligheder,

og de lærer at fungere i samspil med andre og tænke konstruktivt og kreativt. Dette er afgørende for deres udvikling, men også uundværlige elementer i forbindelse med musikundervisning. Børn oplever og udtrykker sig med kroppen, og deres erfaringer og indlærte mønstre er kropsligt forankrede. I legen lærer de deres kropslige muligheder at kende og udvikler derved deres selvtillid og selvværd. Musikken rummer det hele; både det kropslige og det legende - derfor er dette afgørende elementer og udgangspunktet for vores tilgang til musikundervisning.

Vi skal præsenteres for og lege en masse musikalske lege fra materialet Lige i øret, der styrker sangen, dansen og rytmikken. Bøgerne Lige i øret er spækket med sange, idéer og lege, som på enkel vis, giver dig mulighed for at lave musik med børn, der bare virker. Til denne aldersgruppe vil der også være fokus på musikalsk klasseledelse: tips og tricks til at få en undervisning til at fungere uden at irrettesætte og bryde det musikalske flow.

SDS- sang, dans og spil til mellemtrinnet

SDS – sang, dans og spil - står for den musikalske aktivitet, hvor de tre elementer spiller ligeværdigt sammen. Bøgerne "Lige i øret" er fulde af idéer og SDS lege, som på enkel vis, giver dig mulighed for at lave musik med børn, der bare virker. Undervisningen vil dels indeholde gennemgang af materiale fra bøgerne, som er lige til at tage med hjem til dine musiktimer, og dels med lege og øvelser som optimerer dine egne færdigheder.

Her handler det ikke om sammenspil på gængse instrumenter i musiklokalet - det handler om at bevare legen og det kropslige i musikundervisningen. Når du selv får en legende tilgang til musikken og din undervisning, vil det automatisk smitte af på børnene, og så bliver musikundervisningen pludselig så let som en leg.

Om os

"Lige i Øret" er duoen, der består af Manner og Kirsten. Vi har udgivet 4 bøger på Dansk Sang, der sætter fokus på,

hvordan sang, dans og spil kan være de vigtige grundsten i arbejdet med musik i skolerne og musikskolerne. Vi laver workshops og korstævner med børn og efteruddannelseskurser for lærere og pædagoger.

Manner Peschcke-Køedt

Uddannet Almen musikpædagog på DKDM. Arbejder til dagligt på musikskole og har netop afsluttet en kandidat i Musikdidaktik på Aarhus Universitet (DPU) med fokus på krop og leg i musikundervisning.

Kirsten Juul Seidenfaden

Uddannet musik- og bevægelseslærer på Rytmask Musikkonservatorium i København. Arbejder til dagligt som timelærer på Det Kongelige Danske Musikkonservatorium med pædagogik, rytmik og børnekoncerter.

www.ligeioret.dk

7. TRÆARBEJDE, VILJE OG FORM

Fra 1. til 7. klasse.

Træet giver uendelige muligheder for formgivning og anvendelse, enkelt og mere avanceret og en sanselighed i arbejdet med materialet.

Snitning kan bruges på alle alderstrin, der vil være masser af inspiration til opgaver, ting der kan bruges til leg, praktisk brug eller dekoration. Snitning giver grundlæggende færdighed i håndtering af værktøj og er oplagt til udeaktivitet. En stor sidegevinst er, at snitning er fælleskabsorienteret, med et enkelt og tydeligt regelsæt for adfærd og ikke mindst hyggeligt og stemningsgivende.

Vi arbejder med billedskærejern/huljern og form passende til mellemtrinnet, med opgaver der ikke nødvendigvis kræver et værkstedslokale.

Vi arbejder med opgaver med enkel mekanik og design målrettet de større elever. Automata og andet spændende mekanik kræver præcision for at fungerer og vi kombinerer funktionalitet med design/udsmykning.

Max antal deltagere: 15

Underviser: Frank Egholm

Sløjdlærer på Rudolf Steiner skolen i Vordingborg, forfatter til flere bøger om snitning og træarbejde.

EFTERMIDDAGSFAG

1. FYSIK/KEMI

Man kan sagtens lave en god og spændende fysik/kemi- og natur/teknologiundervisning uden at have stort og dyrt fysiklokale og ved udelukkende at bruge materialer fra den lokale købmand, byggemarkeder og genbrugsmaterialer. Disse materialer er ofte billige at anskaffe og enormt velegnede til hands-on undervisning.

Undervisningen på det naturfaglige fagområde bør til enhver tid tage udgangspunkt i, at eleverne er aktive, undersøgende, eksperimenterende og nysgerrige. Udstyr til disse fag kan indkøbes i store mængder og ofte er priserne på dette udstyr ret høje og et fuldt udstyret fysiklokale kan være en ret stor investering. Men man kan sagtens lave en fysik/kemi- og natur/teknologiundervisning der både engagerer eleverne og som ikke er afhængig af et veludstyret lokale. Kurset vil derfor sigte imod at give inspiration til en billig

undervisning med materialer som er lette at skaffe, men som samtidig kan give mulighed for undersøgende og eksperimenterende undervisning på mellemtrinet og i overbygningen. Vi vil samtidig komme ind omkring sikkerheden i, at arbejde med købmandsvarer og hvor man bør være særligt opmærksom. Der vil være en stor grad af hands-on aktiviteter, leg og eksperimenter på kurset. Kurset henvender sig derfor både til lærere der vil have lidt ny inspiration til undervisningen og dem som mangler de store forkromede lokaler og faciliteter.

Underviser: Martin Søgaard, seminarielærer i fysik, kemi og matematik, Den frie Lærerskole.

Underviser: Martin Søgaard

Seminarielærer i matematik og fysik/kemi på Den frie Lærerskole.

2. PROCESDRAMA - DRAMA SOM ÆSTETISK LÆREPROCES

Her får du inspiration til at bruge drama som et æstetisk læringsredskab i f.eks. din dansk- og historieundervisning i de yngste og mellemste klasser - eller i samfundsfag i de ældre klasser.

Alle de metoder, der præsenteres på kurset, vil kunne benyttes på alle årgange - det er blot emnet, der skiftes ud. Vi vil gå i dybden med teknikker som lærer-i-rolle, den varme stol, statuetheater, gruppeimprovisationer og andre øvelser, der giver indsigt i et givent emne gennem en dramaproces.

På kurset vil vi gennemgå mindst to procesdrama-forløb af meget forskellig karakter: I H.C. Andersen-eventyret 'Rejsekammeraten' vil vi få mulighed for at få både eventyret og den historiske

samtid behandlet på en nærværende og fabulerende måde. Og i arbejdet med en fiktiv miljøorganisation får vi på egen krop afprøvet det personlige engagement i den demokratiske proces.

Som underviser har man mulighed for at benytte procesdrama med blot et minimum af teaterfaglig ballast i skuespilteknisk forstand, når blot man sammen med eleverne tør gå ind i en fiktionsproces, der ikke rummer et endeligt svar eller en defineret slutning. Og værktøjskassen til at gå ind i den proces får du med herfra.

Underviser: Astrid Gulddammer

Uddannet dramaturg og nuværende børnekulturkonsulent i Aarhus samt tidligere teaterlærer på Herning Højskole. Underviser på Diplomuddannelsen i Teater og Drama på Den frie Lærerskole/UC Lillebælt og på Aarhus Teaters inspirationskurser for lærere.

3. EKSPERIMENTERENDE TEKSTILFARVNING MED NATURENS FARVESTOFFER

Planter, blomster og blade omkring os er rige på farvestoffer. Med enkle og miljøvenlige metoder er det muligt at anvende disse farvestoffer, enten ved på forskellige måder at lave aftryk af planter eller plantedelene direkte på forbehandlet stof eller ved at udvinde farvestoffet og så lave en farvesuppe eller en farvekype af det.

På kurset skal vi blandt andet arbejde med at farve blåt med pigment fra planten vaid, som traditionelt, ja helt tilbage i jernalderen har været brugt til blåfarvning i Nordeuropa. Vi skal arbejde med en miljøvenlig, lugtfri farvekype der ud over pigment fra vaidplanter indeholder kalk og fruktose. Bliver der mulighed for det, prøver vi at lave en vaidkype, hvor vi i stedet for fruktose bruger overmodne frugter.

Vi skal også arbejde med forskellige former for tekstiltryk med blade og blomster. Både friske og tørrede blomster og blade, men også "blomsteraffald" fra gartneri og blomsterhandler samt affald fra køkkenet, så som skaller og skrald fra frugter og grønsager, kan anvendes til dette. På kurset vil vi endvidere arbejde med stofdekoration, der fremkommer ved at folde, presse eller binde stoffet før farvningen.

Endelig skal vi også prøve at farve garn med enkelte indkøbte farveemner, blandt

andet kulturplanten krap, hvis fascinerende kulturhistorie vil blive belyst.

Emnet rummer en masse hverdagskemi og materialelære: I skolen vil det være oplagt at arbejde tværfagligt med emnet med et eller flere af følgende fag: Håndværk og design, billedkunst, natur & teknik, hjemmekundskab, historie, matematik, biologi og i særdeleshed kemi. Emnet giver også rig mulighed for at eksperimentere med personligt udtryk.

Max. antal deltagere: 15

Udgifter til materiale og kompendium: 400 kr.

Underviser: Anne Marie Nielsen

Tekstillærer og cand.pæd. i materiel kultur. Jeg er lærer på Rågelund Efterskole. Tidligere har jeg arbejdet en årrække som vævelærer i The Ifakara Weaving Project i Tanzania og som tekstillærer på Fosen Folkehøgskole i Norge. Jeg holder kurser og workshops i spinding, i strik og i farvning med naturens farvestoffer blandt andet på Hørvævmuseet på Krengerup, Jernalderlandsbyen, på Kulturmaskinen i Odense og på Raulands Akademiet i Telemark i Norge. Jeg er som formidler tilknyttet frilandsmuseet Den Fynske Landsby, hvortil jeg i 2015 lavede udstillingen "Fra bondekonens farvegryder".

4. **KLÆD DINE ELEVER PÅ TIL FREMTIDEN**

Læringsteknologi til fremme af det 21. århundredes kompetencer

Hvordan planlægger og designer vi en undervisning på en sådan måde at eleverne opøver kompetencer der matcher det 21. århundredes krav?

Det kræver, at vi ved hvilke kompetencer der skal udvikles, hvordan vi underviser og hvilken læringsteknologi der understøtter udviklingen af de enkelte kompetencer.

I en stor international undersøgelse fra 2010, har man forsøgt at afdække hvilke kompetencer der er - og bliver efterspurgt i en nær fremtid. Disse kompetencer kan koges ned til følgende:

Kritisk tænkning
Kreativitet
Kommunikation
Kollaboration

På dette kursus gives der et bud på hvordan disse kompetencer, via moderne læringsteknologi, bliver understøttet og kommer bedst muligt i spil i den daglige undervisning.

Vi kommer til at arbejde med:

- Konkrete ideer til hvordan man designer undervisningen, så eleverne får mulighed for at udvikle disse kompetencer.
- Hvordan man kan bruge teknologien til at understøtte og opkvalificere denne kompetenceudvikling..
- Simpel kodning i et undervisningsperspektiv
- IT-baseret videnskonstruktion.
- Kreative og æstetiske produktioner og arbejdsgange baseret på brugen af IT.
- Virkelighedsnære læringsprocesser.

Dette kursus vil have en form der veksler imellem teori, samtale og en masse hands-on. Kurset retter sig mod alle der har interesse i hvordan de teknologiske muligheder kan understøtte og udvikle den gode undervisning. Det forventes at deltagerne medbringer egne Computere eller Tablets

Undervisere: Kompas v/ Jakob Steensig og Søren Rasmussen

5. INNOVATION OG ALMENDANNELSE

Mange efterskoler og mange efterskolelærere kæmper i disse år med at finde ud af, hvordan de på en ordentlig måde kan forene tidens krav om innovation i undervisningen med skolernes formål om folkeoplysning, livsoplysning og demokratisk dannelse. Denne kamp skyldes først og fremmest, at mange i dag ved 'innovation' forstår markedsinnovation, altså noget med at hjælpe til at opfinde løsninger, der sikrer profitmaximering for den innoverende virksomhed – hvilket alt andet lige ikke har særligt meget at gøre med folkeoplysning, livsoplysning og demokrati. Men nyere innovationsforskning har åbnet op for, at man kan forstå innovationsbegrebet mere pluralistisk, og kursets overordnede sigte er at introducere til disse nye tilgange til innovation, som i langt højere grad er forenelige med en kritisk og alment orienteret tilgang til det at være borger.

Kurset vil være tilrettelagt som en kombination af mere klassiske teorioplæg, hvor man introduceres til de nye innovationsforståelse, samt mere praktiske aktiviteter, hvor kursusdeltagerne selv får prøvet kræfter med de nye tilgange til innovation.

Målet med kurset er, at den enkelte deltager både præsenteres for de nye tilgange til innovation + får udviklet et udkast til et undervisningsforløb i innovation, deltageren kan tage med hjem og bruge på sin egen skole.

Undervisere: Morten Ziethen

Lektor i anvendt filosofi AAU (og forfatter til bogen "Innovationsstriden").

Karin Skjøth

Konsulent, tidligere efterskolelærer samt projektleder på Demokratisk Iværksætter i Efterskoleforeningen.

6. **GLAD I BOLDEN**

Hvordan skaber man variation og fornyelse i boldspilsundervisningen i idrætstimerne? Kan man ændre boldspillene uden at gå glip af kvaliteterne? Og hvorfor skal man i det hele taget dét der med bolde i idrætsundervisningen?

Disse spørgsmål og mange flere skal vi stille og forsøge at besvare. Dette skal vi gøre både teoretisk ved at se på didaktiske modeller og deres relevans i den virkelige verden, men i høj grad også praktisk ved at prøve boldspillene og analysere deres kvaliteter.

Det som er hovedessensen i kurset er en anderledes, legende tilgang til boldspil, hvor det er de didaktiske elementer og kvaliteter som der fokuseres på.

Man kunne også kalde kurset **FFFF**: Fuld Færdig Form Forbudt.

Så husk indendørsskoene og idrætstøjet da vi skal være fysisk aktive.

Underviser: Thor Mårtensson
Seminarlærer i idræt, Den frie Lærerskole.

7. AUTOFIKTIVT SKRIVEKURSUS

Hvordan bruger vi erindring i litteraturundervisning og (fiktions)skrivning?

Litteraturen giver os ny erkendelse, nye perspektiver, indsigter og handlemuligheder. Da vores erkendelse går gennem sproget, består erindring, identitet og fortælling af de samme narrative grundelementer. En selvbiografi eller livshistorie er altid en udvalgt fortælling: vi sammenstiller erindringslementer og fortolkninger i et forsøg på at skabe mening i tilværelsen. Autofiktion er i endnu højere grad en udvalgt og bearbejdet livshistorie. Nogle vil hævde at al litteratur er mere eller mindre selvbiografisk. Litteraturen er et studie i, hvad det vil sige at være menneske.

På kurset præsenteres vi for teori om erindring, identitet og fortælling af bl.a. Bruner, Dines Johansen og Krogh Hansen.

Vi læser uddrag af nutidige forfatteres værker: fra Marcel Proust til Karl Ove Knausgaard og Jens Blendstrup, og fra Knud Romer til Yahya Hassan og Asta Olivia Nordenhof.

Vi får masser af skriveøvelser, hvor vi selv prøver kræfter med brug af erindringsstof i (fiktiv) skrivning. Vi vil lege med måder at fortælle os selv på, og se hvordan vi kan

fortælle sande historier gennem løgn/fiktion. Vi bruger egne erindringer, sanser og følelser i fiktionen.

Vi taler om, hvordan vi kan omsætte kursets stof til egen undervisning.

Kurset henvender sig primært til undervisere i dansk/litteratur/skrivning i de ældste klasser, men også andre kan have glæde af kurset. Medbring pc eller iPad, så det skrevne kan sendes til medkursister og underviser til fælles kritik.

Underviser: Lone Kramer

Uddannet på Den Frie Lærerskole og siden cand.mag. i Kultur og Formidling med Skrivekunst som tilvalgsfag.

HELDAGSKURSER

B. PÅ REJSE I ET GRÆNSELAND

– ET FLERDAGESKURSUS OM DET DANSK-TYSKE GRÆNSELAND

INKL. STUDIEBESØG I SYDSLESVIG

Kurset har til formål at vise hvad det dansk/tyske grænseland har at byde ind med i den hverdag vi lever i. Give eksempler på hvordan grænselandet kan bruges i undervisningen, give eksempler på et positivt kulturmøde samt møde en række spændende personer i grænselandet, der kan være med til at gøre undervisningen i Danmark mere spændende.

Mindretallenes lange historie har været konfliktfyldt og blodig. I dag fremstår det dansk-tyske grænseland som et mønstereksempel, hvor mindretallene er velintegrerede og aktive medborgere i deres lokalområde. Også i en dansk kontekst er holdningerne til det dansk-tyske Grænseland gået fra det national-romantiske håb om genforening til at regionen i dag spiller en vigtig rolle i det dansk-tyske samarbejde. Mindretallene er i den sammenhæng blevet vigtige brobyggere.

Kurset vil give nogle inputs til, hvordan grænselandets erfaringer kan bruges i en tid hvor globaliseringen gør verden mindre og mødet med andre kulturer er nærmest uundgåeligt. Kan vi i grænselandet finde inspiration til, hvordan vi som borgere, undervisere eller i andre funktioner håndterer kulturmødet? Kan vi få inspiration til diskussionen om, hvad det

vil sige at være dansk? Kan vi finde måder at give eleverne redskaber til at håndtere mødet med det anderledes? Stikordene er: danskhed, kulturmøde(r), bindestregsidentiteter, inklusion/eksklusion, grænselandet som UNESCOs verdens kulturarv og hverdagen i Sydslesvig. Igennem foredrag, debatter, cases, artikler, ekskursioner og små projekter vil følgende områder blive belyst i kursusugen:

- Grænselandet og mindretallenes historie.
- Grænselandet i undervisningen.
- Møde med og kontakt til skoler og organisationer i Sydslesvig.
- Skolernes og lærerprofessionens rolle og opgave i Sydslesvig og Danmark anno 2017.
- Mindretalsrettigheder og København-Bonn Erklæringerne
- Sprog som kultur- og identitetsmarkør

I kursusugen gives eksempler på undervisningsforløb og studieture der tager udgangspunkt i mindretalsproblemstillinger i grænselandet. Der vil ligeledes være eksempler, hvordan tværfaglige forløb med samfundsfag, historie, tysk, dansk, idræt m.fl. kan indgå i faglige forløb og studieture.

KURSUSPROGRAM FOR DAGENE

Mandag den 3. april

- Kl. 9.00-10.00 Ankomst og indkvartering
Morgenkaffe med brød
- Kl. 10.10 Kort velkomst og præsentation
af underviserne. Fordeling på
formiddagshold og heldagskurser
- Kl. 10.45-12.15 Grænselandets historie. **Knud-Erik
Therkelsen**, *generalsekretær i
Grænseforeningen*
- Kl. 12.30 Middag
- Kl. 13.30-15.00 Grænselandet i undervisningen.
Gunvor Vestergaard, *pædagog-
isk konsulent i Grænseforeningen*
- Kl. 15.05-15.30 Eftermiddagsservering
- Kl. 15.30-17.45 Grænselandet set gennem Siegfried
Matloks briller
- Kl. 18.15 Aftenbuffet
- Kl. 19.30-20.15 Gennemgang af tirsdagens og
onsdagens program. **Claus Jørn
Jensen**, *kursusleder*
- Kl. 20.30- 21.15 Kaffe, te, kage i spisesalen sammen
med de øvrige kursusdeltagere.
Sang og musikalske indslag

Tirsdag den 4.april og onsdag den 5. april

Studietur til Sydslesvig

Tirsdag Afrejse kl. 06.00

Onsdag Hjemkomst til Den frie Lærerskole
kl. ca. 20.00

Aftenservering

På studieturen skal vi besøge:

A.P. MøllerSkolen, Danevirkemuseet, Christianslyst.
Skoler i Flensborgområdet.

Vi møder bl.a.:

Rektor **Jørgen Kühl**, *Skoleforeningens direktør*
Lars Kofoed-Jensen, *lederen af Christianslyst*, **Elly**

Andersen. *Sektionsleder ved Grænseforsknings-
instituttet, professor, dr.phil.* **Steen Bo Frandsen**.

Desuden vil vi møde engagerede lærere ved de
danske skoler i Sydslesvig.

Torsdag den 6.april

- Kl. 07.25 Morgenmad
- Kl. 08.10 "Ved dagens begyndelse"
- Kl. 08.45 -12.15 Opsamling på besøget i Sydslesvig
– Hvad kan vi bruge grænselandet
til? *Skolekonsulent*, **Eberhard von
Oettingen** og *foreningskonsulent*
Claus Jørn Jensen
- Kl. 12.30 Middag
- Kl. 13.30-17.00 Kulturmødets mange muligheder.
Claus Jørn Jensen, *kursusleder*
- Kl. 19.00 Festaften

Fredag formiddag den 7. april

- Kl. 7.30: Morgenmad
- Kl. 8.30: Ved dagens begyndelse
Hvad kan kunsten og poesien
bidrage til?
- Kl. 9.15-11.00 Drama/ teater forestilling.
- Kl. 11.00 Buffet i spisesalen
- Afrejse

Kursusleder: Claus Jørn Jensen,
*foreningskonsulent. Grænseforeningens omrejsende
"motorvejskontor!" Blæksprutte, der kender næsten
hver en vej, sjæl og mulighed fra Vendsyssel over
Bornholm til Sydslesvig. Opvokset i det sønderjyske
Grænseland har han selv og hans egen familie på
egen krop oplevet forandringerne i det dansk-tyske
forhold i Grænselandet. Fra gensidige stenkast i
barndommen til i dag at være et af de mennesker
der har allerflest venskabelige forbindelser på begge
sider af Grænsen, har han erfaret en del.*

Togetherness as motivation – a 21st century skill?

C. TOGETHERNESS, MOTIVATION AND DEMOCRACY IN SCHOOLS

An international course designed primarily for professionals, teachers, and student teachers from other countries. It will explore core concepts of educational theory and practice that are specific to Denmark, such as the cultivation of togetherness and of democratic values, learning for life, outdoor education, pupil autonomy.

One aim will be to explore how these core concepts might find practical application in other contexts and cultures. There will be a strong emphasis on togetherness and the course will run parallel with other courses for Danish teaching professionals. This will allow plenty of opportunities for formal and informal exchanges.

Focus areas will be:

- Day 1: Togetherness
- Day 2: From togetherness to democracy
- Day 3: Democracy in schools
- Day 4: Democracy in practice - workshops

The course will include visits to local free schools, evening entertainment, a shared lecture and workshop with Danish teachers etc. The course will be held in English and is open for all.

Note: For programme details and details of funding see the website.

Course leader: John Mason, lecturer in English at the Independent Academy for Free School Teaching and International Coordinator.

Application form

	MORNING			AFTERNOON			EVENING
	08.10–08.45	08.45–10.15	10.45–12.15	13.30–15.00	15.30–17.00	17.15–18.00	19.30–21.15
SUNDAY 2 nd April					Arrival – introductions. Shared experiences of motivation in schools		
Day One – Focus on Togetherness							
MONDAY 3 rd April	8.30 Morning assembly	9.00-10.30 Arrival of Danish participants. Coffee and intermingle. 10.10-10.30 Welcome	Presentation – The Danish System	What is togetherness	Togetherness in action	Sports, walk-and-talk. Café opens	20.30 Social evening – identifying challenges to democracy. Followed by music and song
Day Two – From togetherness to democracy							
TUESDAY 4 th April	Assembly	Visit to Gymnastics High School	Education for democracy		Activities: outdoor learning		Lecture: Democracy in school Social evening
Day Three – Democracy in schools							
WEDNESDAY 5 th April	Assembly	Visit to a free school	Teaching democracy	Visit to an Efterskole			
Day Four - Democracy in practice							
THURSDAY 6 th April	Workshop 1 Reaching consensus		Workshop 2 Conflict resolution		Workshop 3 Words to action		19.00 Party with all participants
Day Five – Conclusions							
FRIDAY 7 th April	Communal breakfast		09.15 – 11.00 Drama and story-telling event Course concludes				

Meals: Breakfast is served from 07.25-08.00, lunch at 12.30 and dinner at 18.15.

Accommodation: Participants will be accommodated at the Independent Academy for Free School Teaching in Ollerup alongside Danish participants in the Ollerup courses. Accommodation is in basic rooms, either student accommodation or single or double rooms at the academy.

Fees: The fee for the course including board and lodging is DKK 7995 or €1075. Transport costs are met by participants and are not included.

Applications should be received electronically using the Ollerup course homepage (given below) no later than 2nd February, 2017.

Funding: Funding may be available through Erasmus+ - [see website](#)

For further information: John Mason – jm@dfi-ollerup.dk

D. SKOLEUDVIKLING

Skoleudvikling med udgangspunkt i egen skole. Den enkelte skoles medarbejdere, eller en gruppe på skolen, kan søge om at lave skoleudvikling i enten formiddags- eller eftermiddagsmodulerne. Der udover vælges ét fag i den blok, hvor der ikke er skoleudvikling.

Indholdet i skoleudviklingsforløbet er på forhånd aftalt og tilrettelagt med kursusledelsen.

Kontakt Den Frie Lærerskole for yderligere oplysninger.

E. FORSKNINGSLABORATORIET – DE FRIE SKOLERS FREMTID

På dette **eftermiddagsfag** bliver deltagerne præsenteret for centrale temaer og aktuelle udfordringer til de frie skoler.

Deltagerne møder i ugens løb forfattere og forskere til 3 nyere bøger om de frie skoleformer. Det drejer sig om: 1. "Mere end en skole - De danske efterskoleers historie" (2012) 2. "Højskolepædagogik - en fortælling om livsoplysning i praksis" (2015) 3. "Friskolehistorie - en antologi" (2016).

Man kan deltage i dette kursus med to tilgange og alligevel på samme hold:

1: Alle med interesse for de frie skolers historie og fremtid kan deltage. Udover dette kursus vælges et formiddagskursus i **kategori A**. Benyt den almindelige elektroniske tilmelding **HER**.

2: Nøjagtig på samme måde som i nr.1, men blot med den forskel, at man har ansøgt om og er optaget som PD-studerende. Kursusforløbet indeholder væsentlige elementer af PD modulet "Grundtvig og Kolds ideverden", der er et af modulerne i den Pædagogiske Diplomuddannelse i **De frie Skolers Tradition og Pædagogik**.

Hvis man er interesseret i denne Pædagogiske Diplomuddannelse (PD) eller blot dette ene modul, skal man på forhånd søge om optagelse på PDén på et særligt PD ansøgningskema. **Download her**.

Ansøgningsfristen er ligesom de øvrige kurser den 2. februar 2017.

Studieperioden for PD modulet er: 1.03.17 – 2.10.17.

Ekstra internat og vejledning

Deltagere der vælger at være PD-studerende på dette kursus, skal forsætte studiet med et 2 dages internat på Den frie Lærerskole fra torsdag den 8. juni kl. 12.00 – fredag den 9. juni kl. 13.00. Derudover vil der være individuel vejledning i tilknytning til opgaveskrivning. En skriftlig PD opgave afleveres tirsdag den 12.09.17.

Økonomi: Udover kursusafgiften til Ollerupkurset på kr. 7.995, betales senere et ekstra beløb for undervisning, kost og logi på internatet i juni, samt vejledning og PD-eksamen. Se hele programmet for dette kursus **HER**.

OPLYSNINGER OM INDKVARTERING, PRISER OG ELEKTRONISK TILMELDING

Indkvartering

Kursusdeltagerne indkvarteres så vidt muligt på Den frie Lærerskole. Skolen råder over forskellige indkvarteringsmuligheder som:

- enkeltværelser og dobbeltværelser i skolens kursusafdeling
- elevværelser, der typisk er studerende som udlejer deres værelser (her må man være indstillet på at dele bad/toilet med husets øvrige beboere)
- samt billig indkvartering på sovesal, hvor der overnattes på madrasser i et klasseværelse med adgang til bad og toilet.

Det er muligt at fravælge logi på kurset, hvis man selv har overnatningsmuligheder.

Kursusprisen

Kursusprisen for undervisning (i alt 40 lektioner, incl. morgensamlinger, aftenarrangementer og fredag formiddag den 7. april) samt kost og logi er: kr. 7.995.

Rabat:

Hvis en skole har mere end én deltager med på Ollerupkurset, reduceres prisen med kr. 500 for hver anden deltager.

De skoler der har en årspraktikant ansat fra Den frie Lærerskole, får en reduktion i kursusprisen på kr. 750.

Lærerne fra skoler i Dansk Friskoleforening kan søge om tilskud i Understøttelsesfonden under Dansk Friskoleforening. Ansøgningsblanket findes på Friskoleforeningens hjemmeside: www.friskoler.dk.

Tilmelding til Ollerupkurset:

Tilmelding til Ollerupkurset sker elektronisk senest d. 2. februar 2017.

På tilmeldingseddelen skal man angive 1., 2. og 3. prioritet.

Vi tilstræber at opfylde 1. prioriteterne, men flytninger til andre hold kan komme på tale. I disse tilfælde vil det ske med hensyntagen til deltagerens 2. og 3. prioritet.

Framelding og afbestilling af værelse: Ved framelding senere end den 3. marts 2017 hæfter deltagerne for hele kursusprisen. Den samme regel gælder også for afbestilling af værelse.

**ELEKTRONISK TILMELDING TIL
OLLERUPKURSUS 2017 HER**

ELEKTRONISK TILMELDING

